

Foto Tiemen van der Reijken/collectie Archief Delft

WAT EEN STANK!

1858. Londen is de dichtstbevolkte stad van de wereld. Het is een hete zomer en de lucht van poep en pies is ondragelijk. Een dikke brij afvalwater stroomt traag door de stegen van de stad. Het is de tijd van The Great Stink, en je hoeft

niet veel Engels te kunnen om dat te begrijpen. Het afvalwater komt in de rivier de Theems. Diezelfde Theems waar mensen hun drinkwater uit halen. Joseph Bazelgette, een slimme ingenieur, heeft

genoeg van de stank. Hij bedenkt een systeem van ondergrondse buizen: de riolering. Die buizen moeten het afvalwater tot ver buiten Londen in de Theems pompen, zodat het sneller in zee stroomt. Maar liefst 1800 kilometer bakstenen buizen worden aangelegd. Het is het grootste bouwwerk van die tijd. Bazelgette heeft met zijn riolering niet alleen de stank weggehaald. Hij heeft ook de grootste vijand van Londen verslagen: de dodelijke ziekte cholera, die via vuil drinkwater wordt verspreid.

In Nederland gaat in die tijd de ‘tonnenboer’ huis aan huis poepemmers ophalen. Ook krijgen grote steden overdekte rioolkanalen. Het duurt nog tot ver in de 20e eeuw voordat er door het hele land rioolbuizen liggen.

Via het riool gaat het afvalwater naar de rivieren, en uiteindelijk naar zee. Lange tijd gaat dit goed. Maar er komen steeds meer mensen en dus komt er steeds meer afvalwater. Daardoor raken de rivieren erg vervuild. In 1970 komt er een wet in Nederland waarin staat dat rioolwater eerst moet worden gezuiverd voordat het teruggaat naar de natuur.